

Γιώτα Κριλή: Ο τελευταίος γεωργός

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας ιστορικών μυθιστορημάτων της καταξιωμένης συγγραφέως Γιώτας Κριλή αποκλειστικά στον Κόσμο

Μέρος Ενδέκατο

Την επόμενη μέρα, ο «προφέσορας» έβγαλε πάλι εφημερίδες από τις τσέπες του, τις κούνησε για να αποσπάσει την προσοχή των πελατών και άρχισε να διαβάζει:

*Λαός που τον καμάρωνε γονατιστός μπροστά του
Κι αθάνατα τα νόμιζε τ' άσπρα γεράματά του
Σαν όνειρο του φαίνεται το γέρο του πως χάνει
Πως μνήμα ανοίγει σήμερα του γέρου Ντεληγιάννη...*

– Αυτά γράφει ο Γεώργιος Σουρής στο πρωτοσέλιδο του περιοδικού του Ρωμηός, που πενθεί για το Δηλιγιάννη. Αντιθέτως όμως, η εφημερίδα «Νουμάς» θεωρεί ότι:

«...θάτανε χάρισμα θεϊκό για τον πολυτραυματισμένο τούτο τόπο αν με το θάνατο του Ντεληγιάννη πέθαινε μια και καλή και η καταραμένη Πολιτική Δημοκρατία, που τόσα κακά μας φόρτωσε στη ράχη μας...»

Σας ευχαριστούμε, κύριε «προφέσορα», φώναξαν οι πελάτες χτυπώντας παλαμάκια.

*

Στο τέλος του Ιούνη, ήρθε στην Αθήνα ο δάσκαλος Ελεφάντης και έφερε μαζί του τη δωδεκάχρονη Σταυρούλα, αδερφή της Νικολέτας. Ο Ηρακλής του πρόσφερε φιλοξενία όσο θα έμενε στην Αθήνα. «Έχουμε μεγάλο σπίτι», είπε χτυπώντας τον φιλικά στην πλάτη, και κείνος δέχτηκε.

Η Νικολέτα με τη Σταυρούλα δεν έμοιαζαν σαν αδερφάδες, ούτε στην όψη ούτε στην συμπεριφορά. Η μελαχρινή Σταυρούλα ήταν εξωστρεφής. Σαν συνήρθε από το ταξίδι βάλθηκε να εξερευνήσει τον κήπο κι άρχισε να βοτανίζει κιόλας. Πήγε και στο κοτέτσι και μιλούσε στις κότες. Χάρηκε ο καπετάν Ροκάκης. Ο κήπος του σήκωνε πολλή δουλειά. Η Νικολέτα δεν είχε βγει καθόλου στον κήπο. Της άρεσε να βοηθάει με το μαγείρεμα και να συγυρίζει το σπίτι. Και όταν η γιαγιά η κυρα-Μαρίκα σχολίασε τη διαφορά μεταξύ τους, η Σταυρούλα είπε. «Στο χωριό την λέγαμε σπιτόγατα». Ντράπηκε η Νικολέτα και παραλίγο να βάλει τα κλάματα.

– Κοπελιές, τόνισε η Ερμιόνη, θέλω να ξέρετε ότι προτεραιότητα έχει η ραπτική. Πρέπει να καταγίνετε με το ράψιμο. Έχουμε την κυρα-Κατίνα για τις δουλειές του σπιτιού.

Συμφώνησαν, μόνο που η Σταυρούλα τον πρώτο καιρό ένιωθε να την πνίγει η κλεισούρα και ζητούσε άδεια να βγαίνει στον κήπο. Και κάθε τόσο κουβαλούσε και κάτι από την ώριμη συγκομιδή.

Το βράδυ της Κυριακής είχαν καλέσει για τραπέζι τον Πέτρο τον κουμπάρο, που είχε βαφτίσει το Σωκράτη, για να γνωρίσει το δάσκαλο Ελεφάντη. Η γιαγιά η κυρα-Μαρίκα εξέτασε το καλάθι με τη συγκομιδή του κήπου και είπε: «Νικολέτα, θα φτιάξουμε αρνάκι με αγκινάρες και κολοκυθόπιτα. Σταυρούλα, πήγαινε να μαζέψεις μαϊντανό, δυόσμο, άνηθο, μάραθο, φρέσκα κρεμμυδάκια και αβγά από το κοτέτσι». Οι δυο κοπέλες την βοηθούσαν πρόθυμα. Τους ήταν πρωτόγνωρα τα κρητικά φαγητά.

Το βράδυ στο τραπέζι, τα παίνεψε και ο δάσκαλος ο Αρκάς. «Νοστιμότατα! Γεια στα χέρια σου, συμπεθέρα», είπε στην κυρα-Μαρίκα. Σαν τέλειωσε το φαγητό, ο Σωκράτης έφερε το ενδεικτικό του, που είχε πάρει «Λίαν καλώς» και το έδειχνε στον νονό του.

– Του χρόνου θα πάρω άριστα και θα πάω στο Αηδονοχώρι. Ο παππούς μου έδωσε μια λάγια αρνάδα.

– Και μένα μια μαυρομάτα, πρόσθεσε η Μαρία.

– Μπράβο! Σας παρακαλώ να πάρετε και μένα. Είμαι ο μόνος που δεν έχω γνωρίσει το όμορφο χωριό, είπε ο νονός ο Πέτρος.

– Ώρα για ύπνο, διάταξε η κυρα-Μαρίκα και τα παιδιά τούς καληνύχτισαν.

Οι άντρες έπιασαν την κουβέντα για το φόνο του Δηλιγιάννη και γενικά για την πολιτική κατάσταση της χώρας.

– Σαν Αρκάς, μήπως συγγενεύετε με τον Δηλιγιάννη; ρώτησε το δάσκαλο ο καπετάν Ροκάκης.

– Όχι. Και θα ήθελα να προσθέσω ευτυχώς που δεν συγγενεύω. Η καταγωγή μου είναι από το Λεβίδι. Ο Παναγιώτης Παπαναστασίου, πρώην βουλευτής της Μαντινείας, είναι θείος μου από της μάνας μου το σόι. Όμως η οικογένειά του έχει φύγει από το χωριό και δεν έχουμε σχέσεις.

Ο Πέτρος σήκωσε το ποτήρι του.

– Στην υγεία σας, κυρ-δάσκαλε. Καλωσόρισες στην παρέα μας. Ο κουμπάρος ο Ηρακλής μας λέει ότι είσατε δημοτικιστής.

– Βεβαίως, σαν σκεπτόμενος εκπαιδευτικός οφείλω να ασπάζομαι την ιστορική πραγματικότητα. Η καθομιλουμένη γλώσσα του ελληνικού λαού είναι η δημοτική.

– Κυρ-δάσκαλε, συμφωνώ απόλυτα μαζί σας, είπε ο Λευτέρης. Νομίζω και η στρατιωτική σχολή θα είχε όφελος αν τα μαθήματα γίνονταν στη δημοτική. Είναι παράλογη η κατάσταση. Ενώ οι αξιωματικοί να δίνουν διαταγές και οδηγίες στους φαντάρους στην καθαρεύουσα! Όπως γνωρίζετε πολλοί από αυτούς είναι αγράμματοι.

– Πώς είν' τα πράγματα στη σχολή;

– Χάλια. Δεν έχουν κλείσει οι πληγές από τον «προδοτικό» πόλεμο του '97. Υπάρχουν οι πικραμένοι που μνημονεύουν το όνομα του λοχαγού Ιωάννη Φικιώρη με συγκίνηση. Όπως γνωρίζετε, σταμάτησε δυο τουρκικά τάγματα στα Δελέρια της Θεσσαλίας. Κατηγορούσε τα κόμματα και τη δυναστεία για την άθλια κατάσταση. Κήρυξε επανάσταση πριν πέντε χρόνια στη Σπάρτη τραγουδώντας με το σπαθί στο χέρι:

*Παιδιά, σαν θέτε λευθεριά κι έθνος να μεγαλώστε
εμένα ακολουθήσετε, προδότη να σκοτώστε.*

Τον κυνήγησαν με πολύ στρατό και τον δολοφόνησαν στον Ταΰγετο.

– Εκείνοι που παίρνουν γαλόνια γλείφουν τους πρίγκιπες που το παίζουν στρατηγού. Δυστυχώς αυτή η κατάσταση διχάζει το στράτευμα, πρόσθεσε ο Μανώλης. Πέτρο, εσύ γνωρίζεις την κατάσταση.

– Βεβαίως, είναι γνωστά όλα αυτά, αλλά εσείς στη σχολή τα ζείτε καθημερινώς. Πότε θ' αποφοιτήσετε με το καλό;

– Έχουμε χρόνια μπροστά μας. Μακάρι να 'χει αλλάξει η κατάσταση μέχρι τότε.

– Τίποτα νεότερο από το χώρο της διπλωματίας; ρώτησε ο Λευτέρης και πρόσθεσε λέγοντας στο δάσκαλο: Ο Πέτρος απ' εδώ δουλεύει διερμηνέας στη Γαλλική Πρεσβεία.

– Όπως γνωρίζεις, Λευτέρη, σ' αυτό το χώρο ηγεμονεύει η μυστικοπάθεια και η συνωμοσία. Το μέγιστο πρόβλημα που απασχολεί την εξωτερική πολιτική είναι το Μακεδονικό και το Κρητικό. Διακόπηκαν οι διπλωματικές σχέσεις με τη Ρουμανία λόγω που διώκονται οι Έλληνες κάτοικοι από τους σοβινιστές Ρουμάνους.

– Κυρ-δάσκαλε, τι παράγει η πατρίδα σας το Λεβίδι;

– Παράγει χασίσι, καπετάνιε.

– Χασίσι;

– Μάλιστα. Παράγεται από το 1870. Μετανάστες από την Ανατολή, την Αίγυπτο και την Κύπρο, κατόπιν υπουργικής διαταγής, πρωτοδίδαξαν την καλλιέργεια της ευφορικής και κλωστικής κάνναβης στην Αρκαδία και στην Αργολίδα. Σήμερα η παραγωγή ξεπερνάει τις πέντε εκατομμύρια οκάδες κι έχει φήμη έξοχης ποιότητας. Η Τρίπολη είναι κέντρο καλλιέργειας κι εμπορίου και γίνονται εξαγωγές σ' όλο τον κόσμο. Το χειμώνα που γίνεται η κατεργασία, πολλοί χωρικοί πηγαίνουν και δουλεύουν στα εργαστήρια της Τρίπολης.

– Περίεργο. Ηρακλή, δεν θυμάμαι να το 'χες αναφέρει.

– Απ' ό,τι γνωρίζω μόνο ο Κωνσταντάρης ο πρωτονοικοκύρης έχει καλλιέργειες στο χωριό μου. Οι υπόλοιποι έχουν λίγα χωράφια και τα σπέρνουν σιτάρι για το ψωμί τους. Όμως όλοι τους, λίγο πολύ, έχουν φυτά χασίσι στους κήπους κι αλλού. Το χρησιμοποιούν και σαν γιατρικό. Θυμάμαι όταν ήμασταν μικρά και αρρωσταίναμε, η μάνα μου το έβραζε και μας πότιζε να κοιμόμαστε. Γίνονται παρατράγουδα με τις θερίστρες. Χασισώνονται από την επαφή τους με το φυτό.

– Εμείς στο Λεβίδι τις λέμε Μαινάδες.

– Πολύ ενδιαφέρον. Δηλαδή, γίνεται κάποια σχετική αναβίωση των Διονυσιακών; σχολίασε ο Πέτρος.

– Όχι βέβαια. Απλώς η αθώα, τολμηρή συμπεριφορά των κοριτσιών τους ερεθίζει.

– Κυρ-δάσκαλε, ελπίζω να μας φιλέψεις αυτό το αγαθό του τόπου σας.

– Βεβαίως, καπετάνιε. Μόνο που δεν μπορώ να πάρω ευθύνη για τον εθισμό του.

*

Κάθε χρόνο, στο τέλος του καλοκαιριού που γινόταν η συγκομιδή του χασίσι, όλο και κάποιο εύθυμο περιστατικό συνέβαινε και έσπαγε την ανία των χωρικών. Αυτό που έγινε εκείνη τη χρονιά άφησε εποχή. Τα νιάτα έχουν εμορφιά και οι τσούπρες του Αηδονοχωριού ήταν όλες τους όμορφες. Όμως την πεντάμορφη Χρυσούλα του Λάζαρου δεν την παράβγαине καμιά. Ξεπερνούσε στην ομορφιά και τη μεγάλη της αδερφή την Ευγενία που είχε παντρευτεί στο Άργος.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή